Analyysi

Komissio ennustaa maltillista parantumista kustannuskilpailukykyyn

Suomen talous | 26.05.2026 | Harri Pönkä, Essi Eerola, Juho Peltonen

KIRJOITTAJAT

Harri Pönkä
Vanhempi ekonomisti

Essi Eerola
Johtokunnan neuvonantaja

Juho Peltonen
Ekonomisti

Tässä artikkelissa käsitellään Suomen Pankin kustannuskilpailukykyanalyysissa käytettäviä indikaattoreita ja tarkastellaan Suomen kustannuskilpailukyvyn kehitystä Euroopan komission 21. toukokuuta 2026 julkaistun talousennusteen perusteella. Viimeisen 10 vuoden aikana kustannuskilpailukykyä on ylläpitänyt se, että työn hinta on kasvanut hitaammin kuin kehittyneiden kauppakumppanimaiden vertailuryhmässä. Samanaikaisesti työn tuottavuuden kasvu on ollut heikompaa erityisesti finanssikriisin jälkeisinä vuosina, mutta erot vertailumaihin ovat viime vuosina kaventuneet. Komission ennusteen mukaan työn hinta kasvaa Suomessa edelleen hieman vertailumaita hitaammin lähivuosina. Toisaalta tuottavuuskehityksen ei ennusteta merkittävästi poikkeavan vertailumaista. Näiden tekijöiden yhteisvaikutuksena Suomen kustannuskilpailukyky paranee hieman komission ennusteen perusteella vuosina 2026 ja 2027.

Kustannuskilpailukykyanalyysi Suomen Pankissa

Suomen Pankki seuraa säännöllisesti Suomen kustannuskilpailukykyä osana laajempaa makrotaloudellista analyysiään ja talouden ulkoisen tasapainon arviointia.[1] Analyysi nojaa Kajanojan (2017) kuvaamaan viitekehikkoon, jota on hiljattain täsmennetty ja päivitetty.[2] Kehikon keskeiset periaatteet ja painotukset ovat säilyneet ennallaan: kustannuskilpailukykyä tarkastellaan työvoimakustannuksiin perustuvien indikaattorien avulla, ja mittareita tulkitaan suhteellisessa, kansainvälisessä vertailussa euroalueen institutionaalinen konteksti huomioon ottaen. Ensisijainen painopiste on edelleen koko taloutta kuvaavissa indikaattoreissa, joita kirjallisuudessa yleensä pidetään informatiivisempina kuin suppeampia toimialakohtaisia mittareita.

Suomen Pankin kustannuskilpailukykyanalyysissä hyödynnetään useita toisiaan täydentäviä indikaattoreita, joista keskeisimpiä ovat palkansaajakorvaus palkansaajaa kohden (eli työn hinta) sekä vaihtosuhdekorjatut yksikkötyökustannukset. Palkansaajakorvaus palkansaajaa kohden kuvaa nimellisten työvoimakustannusten kehitystä ilman tuottavuusoletuksia ja soveltuu erityisesti koko talouden tarkasteluun, kun taas yksikkötyökustannukset suhteuttavat työvoimakustannukset työn tuottavuuteen. Vaihtosuhdekorjauksen avulla pyritään huomioimaan se, ettei työn tuottavuuden kasvu välttämättä paranna kilpailukykyä, jos tuottavuuden paraneminen yhdistyy vientihintojen laskuun. Koko taloutta kuvaavien indikaattoreiden lisäksi kustannuskilpailukyvyn kehitystä arvioidaan erikseen niillä toimialoilla, joiden työllisyyskehitys on sidoksissa vientimenestykseen. Kaikki mittarit esitetään suhteellisessa muodossa vertaamalla Suomen kustannuskehitystä keskeisiin kauppakumppaneihin.[3]

Yksi kiinnostava näkökulma kustannuskilpailukykyä kuvaavien mittareiden muodostamiseen liittyy palvelukauppaan. Perinteisesti mittarit ovat painottuneet tavarakauppaan. Palvelukauppa muodostaa kuitenkin yhä isomman osan kansainvälisestä kaupasta [4], ja palvelukauppaa koskevien kansainvälisesti vertailukelpoisten aineistojen laatu ja kattavuus ovat parantuneet 2000-luvulla. Molemmat seikat puoltavat sitä, että palvelukauppa pyritään ottamaan mukaan kustannuskilpailukyvyn arviointiin. Näin ollen myös Suomen Pankin laskelmissa käytetään jatkossa EKP:n kaksoiskauppapainoja, jotka sisältävät tavarakaupan lisäksi myös palvelukaupan.

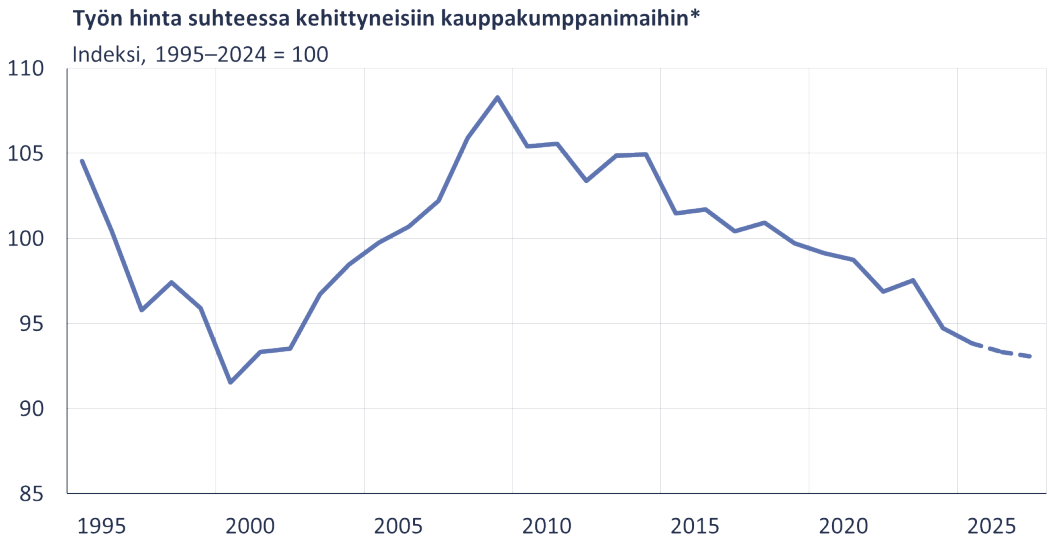
Suomen kustannuskilpailukyky paranee hieman lähivuosina komission kevätennusteen perusteella

Suomen työn hinta suhteessa kehittyneisiin kauppakumppanimaiden vertailuryhmään on laskenut trendinomaisesti 2000-luvun lopulta lähtien. Tällä hetkellä työehtosopimukset Suomessa ovat voimassa suurimmalla osalla toimialoista vuoden 2027 loppuun, mikä määrittelee pitkälti työn hinnan kasvuvauhdin seuraavana kahtena vuotena. Nykyisten työehtosopimusten perusteella sopimuspalkat nousevat keskimäärin noin kolmen prosentin vauhtia Suomessa vuosina 2026–2027. Vastaavasti Euroopan keskuspankin wage trackerin toukokuun 2026 tietojen perusteella neuvoteltujen palkkojen odotetaan nousevan euroalueella noin 2,6 % vuonna 2026.[5]

Euroopan komission toukokuussa 2026 julkaistun ennusteen perusteella työn hinta Suomessa laskee suhteessa kehittyneisiin kauppakumppanimaihin vuosina 2026–2027 (Kuvio 1). Ennusteessa palkansaajaa kohden lasketut palkansaajakorvaukset nousevat kahtena seuraavana vuotena Suomessa keskimäärin 2,8 % ja kehittyneissä kauppakumppanimaissa noin 3,2 % vuodessa.

Kuvio 1.

Komission ennusteen mukaan työn hinta nousee Suomessa hitaammin kuin kehittyneissä kauppakumppanimaissa vuosina 2026–2027

*) 14 perinteistä teollisuusmaata Suomen kauppapainoilla, samassa valuutassa. Palkansaajakorvaukset palkansaajaa kohti koko taloudessa.
Ennusteet: Euroopan komissio.
Lähteet: Euroopan komissio, Macrobond ja Suomen Pankin laskelmat.

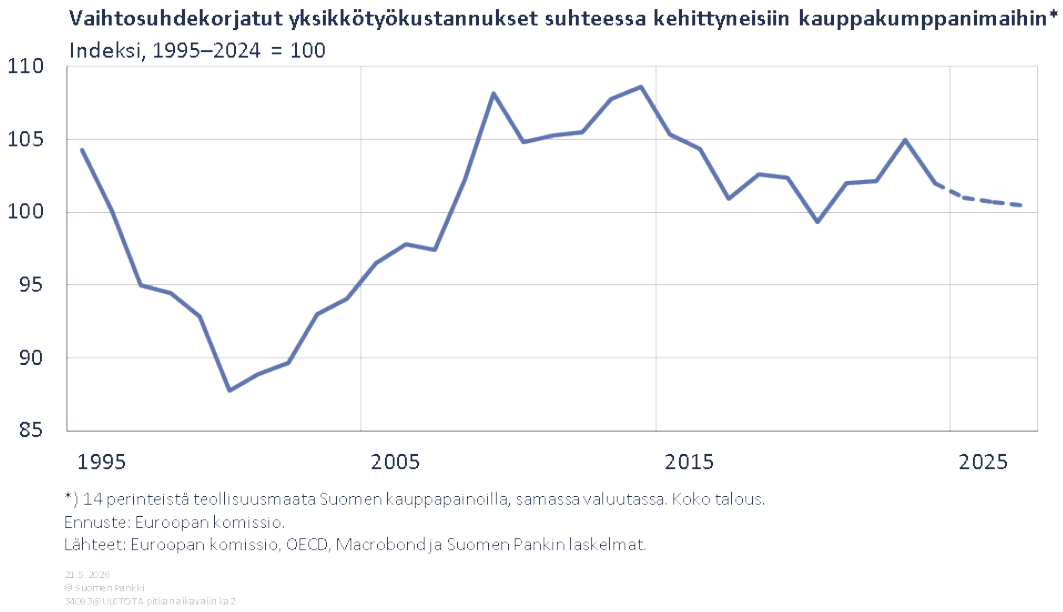
21.5.2026
© Suomen Pankki
34093@tyon_hinta_ml_ennuste2

Vaihtosuhdekorjatut yksikkötyökustannukset kuvaavat työn hinnan, työn tuottavuuden, vaihtosuhteen ja valuuttakurssien suhteellisten muutosten vaikutusta kustannuskilpailukykyyn: kun yksikkötyökustannukset suhteessa vertailuryhmään kasvavat, kustannuskilpailukyky heikkenee.

Vaihtosuhdekorjatuilla yksikkötyökustannuksilla arvioituna Suomen kustannuskilpailukyky heikkeni ensin finanssikriisin jälkeen, vahvistui sen jälkeen ja on viime vuodet pysynyt aika vakaana. Komission ennusteen perusteella kustannuskilpailukyky paranisi hieman vuosina 2026 ja 2027.

Kuvio 2.

Komission ennusteen perusteella Suomen kustannuskilpailukyky paranisi hieman vuosina 2026–2027

*) 14 perinteistä teollisuusmaata Suomen kauppapainoilla, samassa valuutassa. Koko talous.
Ennuste: Euroopan komissio.
Lähteet: Euroopan komissio, OECD, Macrobond ja Suomen Pankin laskelmat.

21.5.2026
© Suomen Pankki
3406 3@ULCTOTA pitkä nailkavalin ka 2

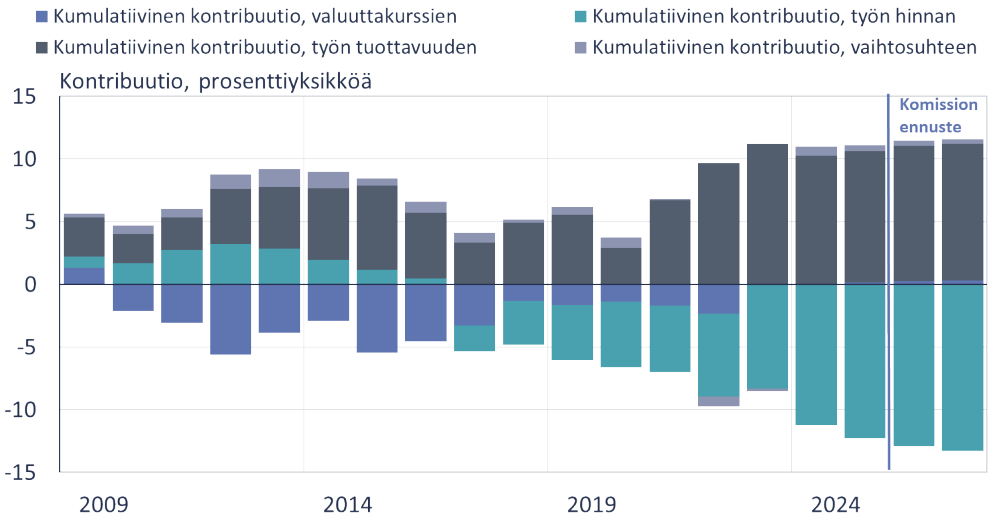
Kustannuskilpailukyvyn ajureiden analysoimiseksi suhteelliset vaihtosuhdekorjatut yksikkötyökustannukset voidaan hajottaa osatekijöihinsä. Kuvio 3 havainnollistaa eri tekijöiden kumulatiivista osuutta vaihtosuhdekorjattujen suhteellisten yksikkötyökustannusten muutoksista vuodesta 2009 lähtien. Työn tuottavuuden kasvu Suomessa oli finanssikriisin jälkeen pitkään keskimäärin heikompaa kuin kehittyneiden kauppakumppanimaiden vertailuryhmässä, mikä on nostanut Suomen yksikkötyökustannuksia ja siten osaltaan heikentänyt kustannuskilpailukykyä. Viime vuosina tuottavuuskehityksen erot ovat tasaantuneet ja työn tuottavuus on kehittynyt Suomessa aika lailla samaa tahtia kuin vertailuryhmässä.

Toisaalta Suomen työn hinta on laskenut trendinomaisesti suhteessa vertailumaiden ryhmään, mikä on hidastanut suhteellisten yksikkötyökustannusten nousua ja siten tukenut kustannuskilpailukykyä. Komissio ennustaa työn hinnan maltillisen kasvun suhteessa kehittyneiden kauppakumppanimaiden vertailuryhmään jatkuvan vuosina 2026 ja 2027.

Kuvio 3.

Työn hinnan maltillinen kasvu on tukenut kustannuskilpailukykyä

Kumulatiiviset kontribuutiot suhteellisten* vaihtosuhdekorjattujen yksikkötyökustannusten vuotuisiin muutoksiin vuodesta 2009 lähtien

*) Suomi suhteessa 14 perinteiseen teollisuusmaahan.
Lähteet: Euroopaan komissio, OECD, KLEMS, Macrobond ja SP:n laskelmat.

21.5.2026
© Suomen Pankki
34093@Kum_kontribuutiot_stacked

Teollisuuden kustannuskilpailukyky pysyi lähes ennallaan vuonna 2025

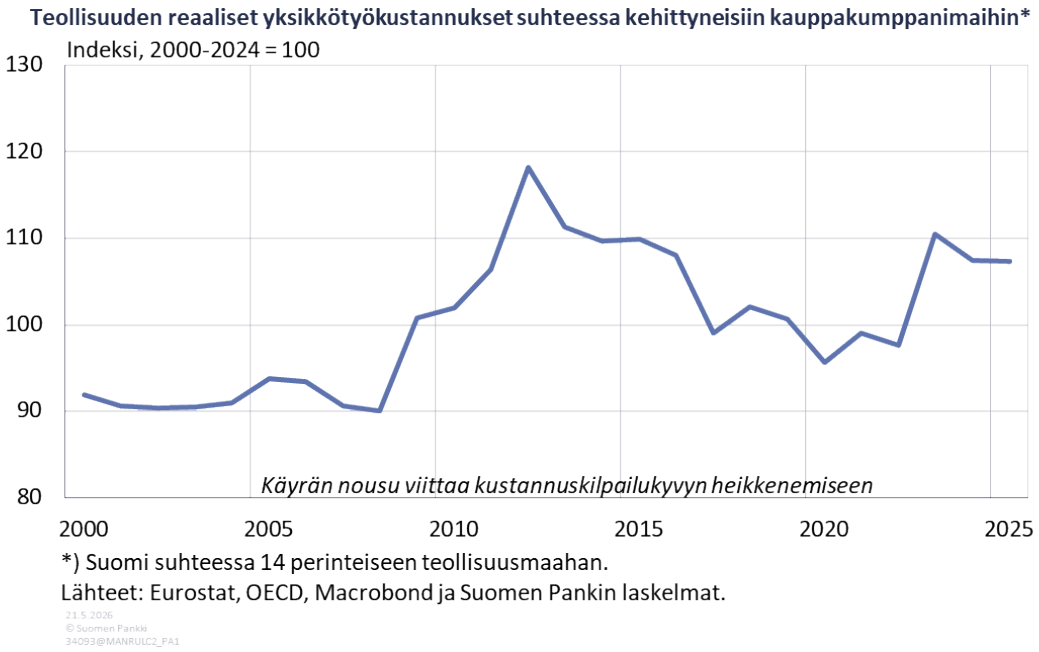
Koko taloutta kuvaavien indikaattoreiden lisäksi on perusteltua tarkastella erikseen niitä toimialoja, joiden tuotannon ja työllisyyden kehitys on (suoraan) sidoksissa vientimenestykseen. Tällaisen ”avointa sektoria” kuvaavan indikaattorin muodostamisessa joudutaan tekemään rajauksia ja hyväksymään se, ettei kansainvälisesti vertailukelpoisia aineistoja välttämättä ole olemassa esimerkiksi palkansaajakorvausten ennusteista. Usein avoimen sektorin kustannuskilpailukyvyn mittarina käytetään teollisuuden reaalisia yksikkötyökustannuksia, koska teollisuudesta on jo pitkään ollut saatavilla kansainvälisesti vertailukelpoisia aikasarjoja. Puutteistaan huolimatta tämä mittari on edelleen hyödyllinen. Merkittävä osa teollisuuden lopputuotteista suuntautuu vientiin, ja teollisuus tuottaa merkittävän osan Suomen palvelukaupasta. Lisäksi teollisuutta kokonaisuutena käsittelevä mittari ei ole altis harhalle, joka voi aiheutua siitä, että jako tavaroihin ja palveluiden sisältää ainakin jonkin verran harkinnanvaraisuutta.

Ennen vuoden 2008 finanssikriisiä 2000-luvun alussa Suomen teollisuuden kilpailukyky pysyi suhteellisilla reaalisilla yksikkötyökustannuksilla mitattuna pääosin muuttumattomana. Kuten koko taloudessa, teollisuuden kustannuskilpailukyky heikkeni finanssikriisin jälkeisinä vuosina,

mutta alkoi parantua vuoden 2012 jälkeen. Vuonna 2023 teollisuuden kustannuskilpailukyky heikkeni, mikä johtui suurelta osin teollisuuden bruttoarvonlisäyksen laskusta Suomessa. Tämän jälkeen kustannuskilpailukyky on pysynyt suurin piirtein ennallaan.

Kuvio 4.

Teollisuuden kustannuskilpailukyky pysyi lähes ennallaan vuonna 2025

Yksi yksikkötyökustannuksiin perustuvan mittarin heikkous on se, että teollisuudessa omien työvoimakustannusten osuus tuotannon kokonaiskustannuksista on selvästi pienempi kuin muualla kansantaloudessa. Teollisuus käyttää tuotannossaan paljon välituotteita, joista iso osa on tuotettu kotimaassa, joten kotimaisilla palkkakustannuksilla on merkittävä vaikutus teollisuuden kokonaiskustannuksiin kotimaisen välituotekäytön kautta. Tätä epäsuoraa palkkakustannuspainetta muualta taloudesta teollisuuteen voidaan tarkastella hyödyntäen toimialakohtaisia panos-tuotosaineistoja.[6]

Lopuksi

Viimeisen kymmenen vuoden kuluessa Suomen koko talouden tasolla arvioitua kustannuskilpailukykyä on ylläpitänyt erityisesti maltillinen työn hinnan kehitys, samalla kun tuottavuuskehitys on ollut vertailumaita heikompaa. Viime vuosina erot tuottavuuskehityksessä ovat kuitenkin tasaantuneet. Lähivuosien näkymä viittaa siihen, että Suomen asema kustannuskilpailukyvyssä säilyy suhteellisen muuttumattomana. Iranin sodan vaikutukset

energiamarkkinoille ja maailmantalouteen lisäävät kuitenkin tämän näkymän taustalla oleviin ennusteisiin liittyvää epävarmuutta.

Lähteet

Eerola, Essi, Juho Peltonen & Harri Pönkä (2026). Assessing cost competitiveness: The Bank of Finland approach, BoF Economics Review 1/2026.

Górnicka, Lucyna & Gerrit Koester (toim.) (2024). A forward-looking tracker of negotiated wages in the euro area: Eurosystem wage tracker experts, Occasional Paper Series 338, European Central Bank.

Kajanoja, Lauri (2017). Kustannuskilpailukyvyn mittaaminen Suomessa, Euro & talous -analyysi 16.3.2017.

Mäki-Fränti, Petri & Hannu Viertola (2024). Tietojenkäsittelypalvelut tärkeä osa Suomen palveluvientiä, Euro & talous -analyysi 17.12.2024.

Nippala, Veera, Meri Obstbaum & Harri Pönkä (2022). Kustannuskilpailukyky tärkeä Venäjän kaupan korvaamisessa, Euro & talous -analyysi 21.6.2022.

Pönkä, Harri (2024). Kustannuskilpailukyvyn kestävä kohentuminen edellyttäisi työn tuottavuuden kasvua, Euro & talous -analyysi 24.5.2024.

Silvo, Aino (2019). Palkkojen nousun vaikutus tuotannon kokonaiskustannuksiin eri toimialoilla, Euro & talous -analyysi 17.5.2019.

Viitteet

1. Ks. esim. Pönkä (2024) ja Nippala, Obstbaum & Pönkä (2022). ↑
2. Ks. Eerola, Peltonen & Pönkä (2026). ↑
3. Eerola ym. (2026) tarkastelivat mittareita vaihtoehtoisilla painotusratkaisuilla ja vertailuryhmillä, mutta tulokset pysyivät suhteellisen samankaltaisina eri vaihtoehdoilla. Tarkastelussa Suomen kehitystä verrataan 14 kehittyneen perinteisen teollisuusmaan ryhmään (Itävalta, Belgia, Tanska, Ranska, Saksa, Italia, Japani, Alankomaat, Norja, Espanja, Ruotsi, Sveitsi, Iso-Britannia ja Yhdysvallat). ↑
4. Ks. esim. Mäki-Fränti ja Viertola (2024). ↑
5. EKP:n wage tracker on seurantatyökalu, joka perustuu työehtosopimustietoihin yhdeksästä euroalueen maasta. Näiden maiden osuus euroalueen palkansaajakorvauksista on yli 90 %. Lisätietoja EKP:n wage tracker toukokuun julkaisusta New data release: ECB wage tracker indicates negotiated wage pressures stable in 2026 sekä taustalla olevasta menetelmästä: ↑

Górnicka & Koester (2024).

6. Yhden prosentin yleiskorotuksen on arvioitu nostavan teollisuuden tuotantokustannuksia enimmillään noin 0,3 prosenttia. Tästä hieman yli puolet johtuu teollisuuden sisäisestä työvoimakustannusten noususta (suora palkkakustannuspaine). Loput vaikutuksesta välittyy kotimaisen välituotekäytön kautta muualta kansantaloudesta, lähinnä palvelualoilta (välillinen palkkakustannuspaine). Ks. Silvo (2019). ↑

Asiasanat

kustannuskilpailukyky, työn hinta, työn tuottavuus